

REPUBLIKA SLOVENIJA
DRŽAVNI ZBOR

Šubičeva ulica 4, 1000 Ljubljana
t: 01 478 94 00, f: 01 478 98 45, e: gp@dz-rs.si, www.dz-rs.si

Datum: 9. julij 2020

Državni zbor Republike Slovenije
Skupina poslank in poslancev
(prvopodpisana Nataša Sukič)

Na podlagi 88. člena Ustave Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 33/91-I, 42/97, 66/00, 24/03, 69/04, 68/06, 47/13, 47/13 in 75/16), 19. člena Zakona o poslancih (Uradni list RS, št. 112/05 - uradno prečiščeno besedilo, 20/06 - ZNOJF-1 in 109/08, 39/11 in 48/12) in 114. člena Poslovnika Državnega zbora Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 92/07 - uradno prečiščeno besedilo, 105/10, 80/13 in 38/17) vlagamo spodaj podpisani poslanki in poslanci

PREDLOG ZAKONA O SPREMEMBAH IN DOPOLNITVAH ZAKONA O RUDARSTVU

ki vam ga pošiljamo v obravnavo in sprejem po skrajšanem postopku na podlagi 142. člena Poslovnika Državnega zbora Republike Slovenije.

Na sejah Državnega zbora in na sejah matičnega delovnega telesa bo v imenu predlagateljev sodelovala Nataša Sukič.

Priloga:

- Predlog Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o rudarstvu
- Podpisi poslank in poslancev:

Nataša Sukič
Boštjan Koražija
Željko Cigler
Primož Siter
Dr. Matej T. Vatovec
Luka Mesec
Violeta Tomić
Miha Kordiš

PREDLOG ZAKONA O SPREMEMBAH IN DOPOLNITVAH ZAKONA O RUDARSTVU

I. UVOD

1. OCENA STANJA IN RAZLOGI ZA SPREJEM PREDLOGA ZAKONA

1.1 Podnebna kriza

Prve teoretske razprave o podnebnih spremembah segajo v konec 19. stoletja, ko je švedski znanstvenik Svante Arrhenius izračunal, da bi podvojitvev CO₂ v atmosferi stopila polarni led. Leta 1930 je ameriški fizik Edward Olson Hulburt ta izračun potrdil. V drugi polovici 20. stoletja se je nato zvrstila cela vrsta empiričnih raziskav, ki so dokazale, da večje koncentracije CO₂ v Zemljini atmosferi povzročajo globalno segrevanje in da se koncentracije CO₂ povečujejo stokrat hitreje, kot so se ob koncu zadnje ledene dobe. Eno prvih takšnih raziskav je opravila naftna korporacija Exxon Mobile, ki pa je izsledke raziskave pred javnostjo zamolčala, ker bi razkritje ugotovitev terjalo takojšnje ukrepe za omejevanje izpustov CO₂, kar bi pomenilo nižanje dobičkov delničarjev Exxon. Naraščajoče koncentracije CO₂ in drugih toplogrednih plinov v atmosferi so namreč v prvi vrsti posledica kurjenja fosilnih goriv, predvsem nafte in naftnih derivatov, premoga in zemeljskega plina.

Leta 2013 je koncentracija CO₂ prvič v zgodovini meritev preseгла 400 ppm (število delcev na milijon). V času zadnje ledene dobe je bila koncentracija CO₂ v atmosferi okoli 200 ppm. Pred industrijsko revolucijo je bila koncentracija približno 280 ppm, leta 1960 okoli 320 delcev na milijon, februarja 2019 pa že 411 ppm. Danes je onkraj vsakega dvoma dokazano, da je višina koncentracij CO₂ in drugih toplogrednih plinov v zemeljski atmosferi povezana z globalnim segrevanjem. Izpusti toplogrednih plinov s segrevanjem povzročajo vrsto povratnih zank. Manjšanje obsega polarnega ledu pomeni manj površine od katere se sončni žarki z zemlje odbijajo nazaj v vesolje. Posledično voda, ki je temnejše barve kot led, vpija več toplote in ozračje se še hitreje segreva ter led še hitreje topi. Dodatno takšno zviševanje temperatur povzroča taljenje permafrosta v polarnem in subpolarnem pasu, v katerega so ujete ogromne količine metana, tridesetkrat močnejšega toplogrednega plina od CO₂.

Vse bolj zaskrbljujoči trendi globalnega segrevanja, vse hitreje naraščajoče koncentracije toplogrednih plinov v atmosferi, taljenje polarnega ledu, vse močnejši in pogostejši ekstremni vremenski pojavi in pritisk ljudskih množic, so leta 2015 prisilili politične odločevalce na konferenci COP 21 k podpisu Pariškega podnebnega sporazuma, s katerim so se zavezali k dolgoročnemu cilju zmanjševanja izpustov toplogrednih plinov v skladu z zahtevo, da se dvig globalne povprečne temperature zadrži občutno pod 2 °C glede na predindustrijsko raven. To je minimalni cilj Pariškega podnebnega sporazuma, hkrati pa je sporazum predvidel tudi nadaljevanje prizadevanj, da dvig temperature ne preseže 1,5 °C glede na predindustrijsko raven. Medvladni panel za podnebne spremembe je v poročilu iz leta 2018 opozoril, da imamo samo še 12 let časa, da zaustavimo rast globalne temperature pod 1,5 °C glede na čas pred industrijsko revolucijo. Po letu 2030 bo vsako dodatno segrevanje v višini samo 0,5°C znatno povečalo tveganje za suše, poplave, ekstremne vročine in revščino za stotine milijonov ljudi.

Ukrepi, ki jih bodo države in človeštvo na sploh morali izvesti za zaustavitev globalnega segrevanja in uresničitev zavez iz Pariškega sporazuma, so od sektorja do sektorja

različni. Vsem ukrepom pa bo skupno to, da bodo morali težiti k zmanjšanju in zaustavitvi izkoriščanja fosilnih goriv. To pomeni, da je treba za izhod iz podnebne krize zaustaviti tako samo porabo energentov iz fosilnih goriv kot tudi postopno zmanjšati in na koncu opustiti proizvodnjo energentov iz fosilnih goriv.

1.2 Pridobivanje fosilnih gradiv z okolju in zdravju škodljivo metodo frackinga

V Sloveniji se trenutno rudari tri vrste fosilnih goriv, lignit v Velenju ter nafta in zemeljski plin v Petišovcih, in pridobivanje vseh treh bo treba v razmeroma kratkem roku prekiniti. Vendar pa med pridobivanjem lignita v Velenju ter črpanjem nafte in zemeljskega plina vlada veliko razlik. Bistvena razlika je ta, da mora, zaradi številnih delovnih mest, močne odvisnosti šaleške regije od pridobivanja in izkoriščanja lignita in pa dejstva, da proizvodnja električne energije v Termoelektrarni Šoštanj, kjer se kuli velenjski lignit, trenutno predstavlja približno tretjino celotne proizvodnje električne energije v Sloveniji, opustitev kopanja in izkoriščanja lignita do leta 2030 potekati preiščeno in postopno. Pridobivanje nafte in zemeljskega plina pa v Petišovcih za pomursko regijo ni bistvenega pomena, saj je na to vezano razmeroma majhno število delovnih mest, poleg tega pa je količina načrpane nafte in plina razmeroma majhna in ne pripomore bistveno k energetske neodvisnosti države. Predvsem pa je problematično dejstvo, da so zaloge zemeljskega plina v Petišovcih že do takšne mere izčrpane, da bo v prihodnje možno zemeljski plin pridobivati samo še z izredno invazivno ter za lokalno okolje in prebivalstvo škodljivo metodo hidravličnega frakturiranja oziroma hidravličnega lomljenja oziroma najpogosteje imenovane kar fracking.

Hidravlično lomljenje oziroma fracking je metoda pridobivanja ogljikovodikov (zlasti nafte in zemeljskega plina) z lomljenjem kamnin (večinoma skrilavcev ali peščenjakov), v katerih se ti nahajajo. Izvaja se z vbrizgavanjem hidravlične tekočine (vode zmešane s peskom in kemikalijami) pod zelo visokim tlakom v vrtime, iz katerih se s konvencionalnimi metodami ogljikovodikov ne da več pridobivati. Hidravlično lomljenje v kamnini povzroči nastanek majhnih razpok, skozi katere začnejo proti površju izhajati ogljikovodiki. Ko se hidravlični pritisk umakne, majhni drobci iz peska ali aluminijevega oksida vzdržujejo razpoke odprte in tako omogočajo pretok plina. Ko se pretok zmanjša, je treba postopek frackinga ponovno ponoviti.

Prvi poizkusi in postopki pridobivanja ogljikovodikov s frackingom so se začeli v Združenih državah Amerike, kjer se še vedno množično izvajajo in nenehno nadgrajujejo. Raziskave o posledicah hidravličnega lomljenja govorijo o možnosti potresnih sunkov med samim hidravličnim lomljenjem ali kasneje, ko se kamenine sesedajo, o nevarnosti onesnaženja podtalnice, o uhajanju plina v ozračje, o povečanih zdravstvenih težavah lokalnega prebivalstva¹ in povečani prometni obremenjenosti okolja.

Hidravlično lomljenje se izvaja predvsem za pridobivanje ogljikovodikov iz skrilavcev in peščenjakov. Industrija rada poudarja razlike med hidravličnim lomljenjem enih in

---

¹ Raziskave so potrdile povezanost med izvajanjem frackinga in zdravstvenimi tveganji za lokalno prebivalstvo v neposredni okolici izvajanja frackinga. Med zdravstvene težave, ki so najbolj pogosto povezane s frackingom sodijo predvsem rizične nosečnosti in prezgonji porodi, več vrst astme, težave z nosnimi in sinusnimi glavoboli, migrene, utrujenost ter dermatološke bolezni (vir: <https://oxfordre.com/publichealth/view/10.1093/acrefore/9780190632366.001.0001/acrefore-9780190632366-e-44>)

drugih,² in pri tem zelo rada izpostavlja, da so okoljski problemi, ki so se v zadnjih letih identificirali v povezavi z uporabo metode hidravličnega lomljenja, vezani predvsem na pridobivanje ogljikovodikov iz skrilavcev. Drži, da so velike okoljske katastrofe, ki jih je povzročilo hidravlično lomljenje v Združenih državah Amerike, vezane predvsem na nahajališča ogljikovodikov v skrilavcih. Onesnaženje in nevarnost za ljudi je bila v nekaterih primerih v ZDA tako huda, da so ogljikovodiki, zaradi razpok nastalih tekom frackinga, onesnažili podtalnico. Posledica je bila, da je bila pitna voda tako onesnažena, da je postala vnetljiva.³ Vendar pa tudi hidravlično lomljenje peščenjaka pušča nepopravljive posledice na okolju. Najbolj znan primer je plinsko polje Groningen, na Nizozemskem, kjer je neprestano hidravlično lomljenje povzročilo vse pogostejše in vse močnejše potrese, ki so pustili hude posledice na vseh zgradbah, ki se nahajajo na in ob polju. Na podlagi dokazov o povezavi potresov, škode na stavbah lokalnih prebivalcev in frackinga je nizozemska vlada leta 2018 več kot dvesto podjetjem, ki pridobivajo plina na Groningenskem polju zapovedala, da morajo s črpanjem prenehati v roku štirih let.⁴

1.3 Fracking v Sloveniji

Slovensko Prekmurje, kjer sta se od šestdesetih let naprej črpala nafta in zemeljski plin, je na severozahodnem robu panonsko-transilvanskega bazena. Leta 2002 je Republika Slovenija z družbo Nafta Lendava sklenila koncesijsko pogodbo za gospodarsko izkoriščanje nafte in zemeljskega plina na območju Murske depresije, ki zajema pretežni del občine Lendava. Koncesija je bila še isto leto prenesena na družbo Geoenergo, ki je v 50 % lasti Petrola d.d., Ljubljana in v 50 % lasti Nafta Lendava d.o.o..

Geoenergo ter Petrol Geoterm d.o.o. in britanska korporacija Ascent Resources so leta 2008 izdelali 3D seizmične profile koncesijskega območja. Podatki so nakazovali na možnost novih komercialno zanimivih nahajališč zemeljskega plina, ki pa so dostopna zgolj z izvajanjem frackinga. Leta 2011 je Ascent Resources v Murski depresiji v vrtinah Pg-10 in Pg-11 izvedel fracking v manjšem obsegu. Na vrtini Pg-10 je bil fracking izveden v dveh različnih slojih. Za posamezen sloj je bilo uporabljeno med 300 in 350 m³ vode, v celotnem postopku lomljenja pa je bilo vbrizgano 655,6 m³ vode (v dveh slojih vrtine). Na vrtini Pg-11A je bil fracking izveden v treh različnih slojih, za posamezen sloj pa je bilo uporabljeno med 200 in 250 m³ vode. V celotnem postopku je bilo na vrtini vbrizgano 674 m³ vode. Na podlagi rezultatov so potrdili rezultate 3D seizmičnih raziskav in ocenili, da naj bi se v nahajališču skrivalo do 11,7 milijarde kubičnih metrov plina. Tega naj bi skupaj izkoriščali Geoenergo in Ascent Resources, pri čemer naj bi šlo najmanj 90 odstotkov vseh prihodkov britanski korporaciji, proizvodnja pa naj bi pokrila največ 10 odstotkov slovenske porabe zemeljskega plina⁵.

² Skrilavci se običajno nahajajo v večjih globinah od peščenjakov in so kot kamenina tudi trši od peščenjakov. Prepustnost kamnine iz skrilavcev je za nekaj dekad manjša od prepustnosti peščenjaka (10⁻⁵ ... 5.10⁻⁴ md (milidarcy) za skrilavec; 10⁻⁴ ... 10⁻¹ md za peščenjak). Zaradi tega je za njihovo drobljenje potreben večji hidravlični tlak v mediju, ki se črpa v vrtino. Poleg tega se v peščenjake običajno vrta samo vertikalna vrtina, medtem ko se pri pridobivanju ogljikovodikov iz skrilavcev prvo izvrti vertikalna vrtina, na primerni globini pa se smer vrtnja spremeni in se nadaljuje nekaj sto metrov v horizontalni smeri (znani so primeri horizontalnih vrtn do 3 km).

³ <https://www.propublica.org/article/scientific-study-links-flammable-drinking-water-to-fracking>
<https://www.youtube.com/watch?v=4LBjSXWQRV8>

⁴ <https://www.theguardian.com/environment/2018/jan/23/gas-field-earthquakes-put-netherlands-biggest-firms-on-extraction-notice>

⁵ <https://siol.net/posel-danes/novice/lobistica-akcija-uspela-kmalu-do-spornega-dovoljenja-za-crpanje-plina-v-prekmurju-479827>

2. novembra 2017 je na Petišovskem polju iz vrtin Pg-10 in Pg-11A stekla prodaja neочиščenega naravnega plina v Inino centralno plinsko postajo Molve.

Leta 2015 je naveza Geoenergo – Ascent Reosurces že pridobila okoljevarstveno dovoljenje za postavitev obrata za prečiščevanje zemeljskega plina (rafinerije). To je namreč pogoj, da bi plin pošiljali v slovensko plinovodno omrežje. Na načrte so se odzvali okoljevarstveniki. Ti so izdano okoljevarstveno dovoljenje izpodbijali, ker pri izdaji ni bilo v celoti upoštevano vplivno območje rafinerije in ker rafinerija ni imela lastne čistične naprave, s čimer je predstavljala preveliko nevarnost za naravo in okoliške prebivalce, pri čemer so okoljevarstveniki posebej izpostavili bližino zaščitene območja Natura 2000. Okoljevarstveno dovoljenje je bilo na koncu razveljavljeno, Geoenergo in Ascent Resources pa sta nato nemudoma vložila novo vlogo za pridobitev okoljevarstvenega dovoljenja.

Oktober 2018 je Ministrstvo za okolje in prostor odredilo notranji nadzor na Agenciji za okolje Republike Slovenije, in sicer nad postopkom za pridobitev okoljevarstvenega dovoljenja za obratovanje rafinerije in nad postopkom izvedbe predhodnega postopka proučitve vzdrževanja proizvodnosti pri pridobivanju mineralnih snovih. Vlogo za slednjega je Geonergo poslal maja 2017 in sicer za »restimulacijo dveh vrtin«, marca 2018 pa so postopek preimenovali v »vzdrževanje proizvodnosti pri pridobivanju mirnelanih snovi«, s čimer se je invaziven in okolju škodljiv postopek frackinga maskiral kot popolnoma nedolžen poseg, ki zgolj vzdržuje že obstoječo proizvodnjo. Že takoj po odreditvi notranjega nadzora je bil takratni minister za okolje in prostor deležen pogroma, groženj in izsiljevanj na družabnih omrežji s strani tako imenovanih »investitorjev«. Notranji nadzor je na koncu razkril nedovoljene in nedopustne pritiske na zaposlene na Agenciji za okolje, v obeh postopkih sta bili kršini načeli samostojnosti in neodvisnosti organa ter dela uradnih oseb, zaradi nepravilnosti pa je moral odstopiti celo direktor Agencije za okolje. A kljub temu sta oba postopka nemoteno tekla naprej. Aprila 2019 je Agencija za okolje sicer izdala okoljevarstveno dovoljenje Geoenergu za rafinerijo plina, a že mesec pred tem je za pridobitev okoljevarstvenega dovoljenja za sam postopek frackinga, agencija zahtevala izvedbo presoje vplivov na okolje. Brez slednje, tudi postavitev in obratovanje rafinerij ni smiselna. Do vlaganja zakona postopek za pridobitev dovoljenja za fracking, še ni bil končan.

1.4 Trenutno stanje na področju regulacije frackinga

Poleg Zakona o varstvu okolja (Uradni list RS, št. 39/06 – uradno prečiščeno besedilo, 49/06 – ZMetD, 66/06 – odl. US, 33/07 – ZPNačrt, 57/08 – ZFO-1A, 70/08, 108/09, 108/09 – ZPNačrt-A, 48/12, 57/12, 92/13, 56/15, 102/15, 30/16, 61/17 – GZ, 21/18 – ZNOrg in 84/18 – ZIURKOE), ki določa okoljske omejitve oz. obveznost presoje vplivov na okolje, je matični zakon, ki regulira izkoriščanje rudnin oz. virov, skladiščenih v tleh, Zakon o rudarstvu (Uradni list RS, št. 14/14 – uradno prečiščeno besedilo in 61/17 – GZ). Ta sicer prenaša v slovenski pravni red Direktiva 94/22/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 30. maja 1994 o pogojih za izdajo in uporabo dovoljenj za iskanje, raziskovanje in izkoriščanje ogljikovodikov. Vendar pa postopka lomljenja v vrtinah za pridobivanje ogljikovodikov ne opredeljuje niti ni opredeljeno raziskovanje ogljikovodikov z vbrizgavanjem vode v vrtino. Enako velja za druge sopomenke za to tehnologijo, kot so »hidravlično drobljenje«, »hidravlično stimuliranje vrtin«, ali s tujko v angleščini »fracking« (glej točka 3.2.5. iz 2. člena, drugi odstavek 4. člena in 5. člen).

Smiselno tako prepoved Zakon o rudarstvu že določa za naše morje, ko v 3. odstavku 1. člena določa: *»Ne glede na določbe prvega in drugega odstavka tega člena je iskanje, raziskovanje in izkoriščanje nafte in zemeljskega plina na morju prepovedano.«*

Sicer pa veljavna Uredba o posegih v okolje, za katere je treba izvesti presojo vplivov na okolje v Prilogi 1 že določa možnost oziroma obveznost presoje vplivov na okolje za poseg - Raziskovanje ogljikovodikov, če se pri tem načrtuje vbrizgavanje najmanj 1000 m³ vode v vrtino na fazo lomljenja ali najmanj 7500 m³ vode na vrtino v celotnem postopku lomljenja (točka B.1.). Za »*drugo raziskovanje ogljikovodikov in drugih mineralnih surovin z globinskim vrtanjem*« (točka B.1.1.) pa je presoja vplivov na okolja obvezna le, če se v predhodnem postopku tako ugotovi. Iz navedenega izhaja, da so določene omejitve že postavljene in je v zvezi z ogljikovodiki predvideno le raziskovanje, ne pa izkoriščanje z vbrizgavanjem določene količine vode v postopku lomljenja.

1.5 Razlogi za prepoved frackinga

Ustava Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 33/91-I, 42/97 – UZS68, 66/00 – UZ80, 24/03 – UZ3a, 47, 68, 69/04 – UZ14, 69/04 – UZ43, 69/04 – UZ50, 68/06 – UZ121,140,143, 47/13 – UZ148, 47/13 – UZ90,97,99 in 75/16 – UZ70a) v 72. členu določa, da ima vsakdo v skladu z zakonom pravico do zdravega življenjskega okolja, država pa mora poskrbeti za to zdravo življenjsko okolje ter v ta namen z zakonom določiti pogoje in način za opravljanje gospodarskih in drugih dejavnosti. Hidravlično frakturiranje oziroma fracking oziroma vbrizgavanje vode s kemičnimi primesmi pod visokim tlakom v tla pogosto povzroča hudo onesnaženje. Posledice hidravličnega drobljenja so onesnaženje podtalnice in pitne vode s strupenimi snovmi, degradacija okolja ter potresni sunki ob samem hidravličnem drobljenju in še dolgo časa po njem. To je tudi razlog, da se vse več držav odloča za prepoved ali omejevanje tega način pridobivanja ogljikovodikov (nafte ali zemeljskega plina). Fracking lahko povzroči nepovratno ekološko katastrofo z velikim vplivom na življenja in zdravje ljudi danes in v prihodnosti, in v primeru, da bi do tega prišlo v Petišovcih, bi bila kršena ustavna pravica okoliškega prebivalstva do zdravega življenjskega okolja. Najbolj absurdno pa je, da je konec leta 2019 Združeno kraljestvo, kjer ima sedež podjetje Ascent Resources, ki bi v Petišovcih izvajalo fracking, uvedla moratorij na uporabo frackinga za pridobivanje zemeljskega plina v Veliki Britaniji.

Razlogov za prepoved frackinga v Sloveniji je več. Prvi je ta, da nam že zaveze iz pariškega sporazuma nalagajo opuščanje pridobivanja in porabe fosilnih goriv, če želimo ustaviti segrevanje ozračja pod 1,5 stopinje Celzija na globalni ravni. Drugi razlog je, da gre pri frackingu za zelo invazivno metodo pridobivanja ogljikovodikov iz zemeljske skorje, ki povzroča onesnaženje večjega obsega ter s tem degradacijo življenjskega okolja za lokalno prebivalstvo, ki bi mu bila v primeru Petišovcev kršena ustavno zagotovljena pravica do zdravega življenjskega okolja. Tretji razlog je ta, da je količina plina, ki bi se lahko načrpala z uporabo frackinga, premajhna, da bi se to bistveno poznalo pri samooskrbi države s tem energentom. Četrty razlog pa je ta, da tudi v primeru, če fracking bi izvajali in črpali plin z njim, ekonomskih koristi od tega za državo ne bi bilo. Delovnih mest vezanih na sam postopek pridobivanja in rafiniranja plina je razmeroma malo, 90 % dobička pa bi pobrala britanska korporacija. Iz vsega navedenega logično izhaja, da je v izrazitem javnem interesu, da se fracking na območju Slovenije nikoli ne izvaja in da ga je treba nemudoma prepovedati.

2. CILJI, NAČELA IN POGLAVITNE REŠITVE PREDLOGA ZAKONA

2.1 Cilji

Neposredni cilj predloga zakona je prepoved pridobivanja ogljikovodikov z metodo frackinga na način, da se onemogoči pridobitev rudarske pravice za izkoriščanje ogljikovodikov z vbrizgavanjem vode ali vode z dodatkom kemičnih primesi. S tem se zasledujejo tudi cilji zagotavljanja zdravega in čistega življenjskega okolja, ohranjanja narave in cilj uresničevanja Pariškega podnebnega sporazuma o ohranjanju rasti globalnega segrevanja pod 1,5 stopinjama Celzija.

2.2 Načela

Predlog zakona sledi ustavnemu načelu zagotavljanja pravice do zdravega življenjskega okolja, po katerem lahko državljanke in državljani zahtevajo prepoved posegov v okolje, ki bi lahko povzročili čezmerno obremenitev okolja ali če bi taki posegi povzročili neposredno nevarnost za življenje ali zdravje ljudi. Primeri iz tujine kažejo na to, da so čezmerne obremenitve okolja, ki povzročajo nevarnost za življenje ljudi v primeri pridobivanja zemeljskega plina in nafte s frackingom, pogoste.

Poleg tega zakon sledi načelu preventive, po katerem morajo biti standardi varovanja okolja zasnovani tako, da povzročijo čim manjše obremenjevanja okolja. V primeru pridobivanja nafte in zemeljskega plina s frackingom gre praviloma za velike obremenitve okolja.

Prepoved frackinga je utemeljena tudi z vidika načela previdnosti. Po tem načelu je uvajanje novih tehnologij, proizvodnih postopkov in izdelkov dopustno le če ob upoštevanju stanja znanosti in tehnike ter možnih varstvenih ukrepov ni pričakovati nepredvidljivih škodljivih učinkov na okolje ali zdravje ljudi. V primeru frackinga lahko na podlagi primerov iz tujine upravičeno pričakujemo, da bi prišlo do nepopravljivega uničenja okolja in ogrozilo njegove regeneracijske sposobnosti. V prid temu govorijo tudi številne prepovedi frackinga v drugih državah.

2.3 Poglavitne rešitve

Zakon se dopolnjuje tako, da se v členu, ki govori o pogojih za pridobitev dovoljenja za raziskovanje in rudarske pravice za izkoriščanje, doda nov odstavek, ki onemogoča pridobitev te pravice za izkoriščanje ogljikovodikov z vbrizgavanjem vode ali vode z dodatkom kemičnih primesi.

3. PRILAGOJENOST UREDITVE PRAVU EU IN PRIKAZ UREDITVE V DRUGIH PRAVNIH SISTEMIH

3.1 Prilagojenost ureditve pravnemu redu Evropske unije

Zaradi različnega urejanja vprašanja frackinga znotraj EU in več pobud (Evropski parlament, Svet EU) je leta 2014 Evropska komisija objavila Sporočilo o raziskovanju in pridobivanju ogljikovodikov (kot je plin iz skrilavca) v EU z obsežnim hidravličnim lomljenjem. V njem ugotavlja, da "tveganja – med njimi je več takih s čezmejnimi značilnostmi –, povezana s tehniko obsežnega hidravličnega lomljenja, ki se pogosto navaja tudi kot „fracking“, vzbujajo skrb v zvezi z javnim zdravjem in vplivi na okolje". Z namenom poenotiti pravila glede frackinga je Komisija pripravila okvir za varno in zanesljivo nekonvencionalno pridobivanje ogljikovodikov v EU, ki ga predstavlja Priporočilo Evropske komisije z dne 22. januarja 2014 o minimalnih načelih za raziskovanje in izkoriščanje ogljikovodikov (na primer plina iz skrilavca), pri katerem se uporablja obsežno hidravlično lomljenje (2014/70/EU). Priporočilo, v katerem je povzetek minimalnih načel, ki bi, če bi se v celoti uporabljala, pripomogla k omogočanju dejavnosti na področju plina iz skrilavca ter hkrati zagotavljala uvedbo podnebnih in

okoljskih zaščitnih ukrepov, dopolnjuje veljavni pravni red EU in gradi na preteklem delu, ki so ga opravile službe Komisije. Vendar ne pomeni, da so si države članice dolžne kakor koli prizadevati za raziskovanje in izkoriščanje dejavnosti na področju plina iz skrilavca, če tega ne želijo, ali da se jim preprečuje ohranjanje in uvedba podrobnejših ukrepov, ki ustrezajo posebnim nacionalnim, regionalnim ali lokalnim pogojem. Nasprotno, priporočilo uvodoma navaja, da določijo pogoje za izkoriščanje, kar pomeni tudi, da tako izkoriščanje lahko na svojem ozemlju prepovejo.

Predlog zakona ni predmet usklajevanja s pravnim redom EU.

3.2 Prikaz ureditve v drugih pravnih sistemih

3.2.1 Francija

Francija je bila s sprejemom Zakona št. 2011-835, leta 2011 zaradi hudega pritiska javnosti prva evropska država, ki je prepovedala fracking. Zakon prepoveduje raziskovanje in izkoriščanje tekočih in plinastih ogljikovodikov z metodo hidravličnega frakturiranja. Zaradi sprejema zakona je ameriška Schuepbeach Energy, ki se specializira za raziskovanje in izkoriščanje ogljikovodikov, sprožila spor pred Ustavnim sodiščem, a slednje je prepoved frackinga podprlo. Schuepbeach Energy in francoska naftna korporacija Total sta bili edini, ki sta morali zaradi sprejema zakona takoj nehati izvajati fracking na ozemlju Francije.

Leta 2017 je Francija storila še korak dlje in v boju proti globalnemu segrevanju prepovedala vse nove raziskave za odkrivanje nahajališč ogljikovodikov in zaključek vseh raziskav, ki so trenutno v teku do leta 2040. S tem je postala tudi prva država, ki je v celoti prepovedala nadaljnje raziskovanje ogljikovodikov.

3.2.2 Irska

Irska je prepovedala raziskave in izkoriščanje ogljikovodikov iz skrilavcev in peščenjakov na svojem ozemlju leta 2016 s sprejemom Petroleum and Other Minerals Development (Prohibition of Onshore Hydraulic Fracturing) Bill 2016 (Bill 37 of 2016). Zakon je bil sprejet z namenom zaščite vode, naravnega okolja ter zdravja in trajnostne blaginje ljudi na Irskem.

3.2.3 Združeno kraljestvo

Združeno kraljestvo Velike Britanije in Severne Irske je leta 2015 sprejelo Infrastrukturni zakon (Infrastructure Act 2015) s katerim se med drugim določajo tudi pogoji raziskovanja in izkoriščanja ogljikovodikov. Zakonske določbe so omogočile vladi Združenega kraljestva, da je novembra 2019 sprejela odločitev o popolnem moratorju na izvajanje frackinga, zaradi potresov v Lancashiru, ki so bili neposredna posledica izvajanja frackinga, dokler se onkraj vsakega dvoma ne izkaže, da fracking nima škodljivih posledic za okolje.

3.2.4 Nemčija

Nemški parlament je avgusta 2016 sprejel spremembe zakonodaje na področju voda in okolja z namenom minimiziranja tveganj uporabe frackinga (Gesetz zur Änderung wasser- und naturschutzrechtlicher Vorschriften zur Untersagung und zur Risikominimierung bei den Verfahren der Fracking-Technologie). S spremembo

zakonodaje se je ločilo fracking na t. i. konvencionalni fracking, ki se izvaja na peščenjakih in je dovoljen ter t. i. nekonvencionalni fracking, ki se izvaja na kamninah iz skrilavca, laporja, glin in na premogovnih slojih, ki je prepovedan. Zakon predvideva ponovno preučitev prepovedi leta 2021, ko se bo parlament odločal o nadaljnji prepovedi nekonvencionalnega frackinga. Ne glede na prepoved pa lahko nemške zvezne države izvedejo do leta 2021 največ štiri eksperimentalna frakturiranja namenjena raziskovanju te tehnologije.

Čeprav je t. i. konvencionalni fracking na kamninah iz peščenjaka ostal dovoljena metoda raziskovanja in pridobivanja ogljikovodikov, je bilo tekom sprejemanja zakona večkrat poudarjeno, da je razlikovanje med frackingom samo na podlagi tega, kje se izvaja, arbitrarno in znanstveno neutemeljeno.

3.2.5 Bolgarija

V Bolgariji je bila prepoved hidravličnega lomljenja uvedena leta 2012. Uvedena je bila z odločbo nacionalne skupščine (parlamenta). Prepoved se sklicuje na previdnostno načelo pri varovanju človekovega zdravja in okolja. Prepovedana je uporaba metode hidravličnega lomljenja na ozemlju celotne države. Za vse projekte, ki so že imeli dovoljenje za izkoriščanje tekočih ali plinastih ogljikovodikov ali koncesije, je odločba predvidela tri mesečni rok za predložitev predloga novega projektnega načrta, ki ne uporablja metode frackinga.

4. OCENA FINANČNIH POSLEDIC PREDLOGA ZAKONA ZA DRŽAVNI PRORAČUN IN DRUGA JAVNA FINANČNA SREDSTVA

Predlog zakona ne bo imel finančnih posledic za državni proračun in druga javna finančna sredstva.

5. DRUGE POSLEDICE, KI JIH BO IMEL SPREJEM PREDLOGA ZAKONA

Zakon ne bo imel drugih posledic.

6. RAZLOG ZA SPREJEM ZAKONA PO SKRAJŠANEM POSTOPKU

Predlagamo, da se predlog novele zakona obravnava po skrajšanem postopku, ker gre za manj zahtevne dopolnitve zakona.

II. BESEDILO ČLENOV

1. člen

V Zakonu o rudarstvu (Uradni list RS, št. 14/14 – uradno prečiščeno besedilo in 61/17 – GZ) se v 6. členu doda nov tretji odstavek, ki se glasi:

»(3) Ne glede na določbo prvega odstavka po tem zakonu ni mogoče pridobiti dovoljenja za raziskovanje in rudarske pravice za izkoriščanje ogljikovodikov z vbrizgavanjem vode ali vode z dodatkom kemičnih primesi.«.

Dosedanja tretji in četrti odstavek postaneta četrti in peti odstavek.

PREHODNE IN KONČNE DOLOČBE

2. člen

Trenutna dovoljenja za raziskovanje in rudarske pravice ter vloge za pridobitev dovoljenj za raziskovanje in rudarske pravice se uskladijo z določbami tega zakona v roku dveh mesecev po uveljavitvi tega zakona.

3. člen

Ta zakon začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

III. OBRAZLOŽITEV ČLENOV

K 1. členu:

S prvim členom se v 6. člen Zakona o rudarstvu vnaša dodatna izjema za primere, ko pridobitev rudarske pravice za raziskovanje in izkoriščanje rudnih bogastev ni mogoča. Ta izjema se nanaša na metode rudarjenja ogljikovodikov, kjer se voda ali voda pomešana s kemičnimi primesmi pod visokim pritiskom vbrizga v tla in s tem povzroči izločanje ogljikovodikov iz kamnin, t. i. fracking.

K 2. členu:

V členu se rok, v katerem se že podeljene rudarske pravice za izkoriščanje ogljikovodikov uskladijo z novo omejitvijo iz predloga zakona. Poleg tega člen določa tudi, da se sprememba zakona upošteva v postopkih za podelitev rudarske pravice, ki so se začeli še pred sprejemom zakona. To sicer pomeni, da zakon deluje retroaktivno, a takšno učinkovanje je v izrazitem javnem interesu. Edina lokacija v Sloveniji, za katero se trenutno ve, da bi se lahko pridobivalo zemeljski plin s hidravličnim frakturiranjem oziroma frackingom oziroma vbrizgavanjem vode s kemičnimi primesmi pod visokim tlakom v tla, so Petišovci. Za izvajanje frackinga na tem območju so že v teku postopki za pridobitev ustreznih dovoljenj. Prepoved frackinga brez retroaktivne veljave bi bila zato v veliki meri nesmiselna. Nujno in v izrazitem javnem interesu je, da se trenutna dovoljenja za raziskovanje in rudarske pravice ter vloge za pridobitev dovoljenj za raziskovanje in rudarske pravice uskladijo s predlagano ureditvijo zaradi zaščite pravic prebivalcev in prebivalcev do zdravega življenjskega okolja, kot jo določa Ustava Republike Slovenije. Fracking pogosto povzroča hudo onesnaženje. Posledice hidravličnega drobljenja so onesnaženje podtalnice in pitne vode s strupenimi snovmi, degradacija okolja in potresni sunki ob samem hidravličnem drobljenju. To je tudi razlog, da se vse več držav odloča za prepoved ali omejevanje tega način pridobivanja ogljikovodikov (nafte ali zemeljskega plina) prav zaradi preventivnega delovanja za zaščito okolja ter zdravja in premoženja ljudi.

Na javnem interesu utemeljena retroaktivna veljava zakona temelji na načelu previdnosti. Po tem načelu je uvajanje novih tehnologij, proizvodnih postopkov in izdelkov dopustno le, če ob upoštevanju stanja znanosti in tehnike ter možnih varstvenih ukrepov ni pričakovati nepredvidljivih škodljivih učinkov na okolje ali zdravje ljudi. V primeru frackinga lahko na podlagi primerov iz tujine upravičeno pričakujemo, da bi prišlo do nepopravljivega uničenja okolja in ogrozilo njegove regeneracijske sposobnosti. V prid temu govorijo tudi številne prepovedi frackinga v tujini. Zato morebitno pomanjkanje znanstvene zanesljivosti ne sme biti razlog za to, da se fracking ne prepove.

Kot že rečeno, pa je retroaktivna veljava potrebna zaradi zaščite javnega interesa pri zagotavljanju ustavne pravice do zdravega življenjskega okolja. 72. člen Ustave Republike Slovenije namreč določa, da ima v skladu z zakonom vsakdo pravico do zdravega življenjskega okolja, za to pa skrbi država. Prepoved frackinga z retroaktivno veljavo za postopke, ki so že v teku, je tako v navezavi na načelo previdnosti potrebna, ker gre pri frackingu (vbrizgavanju vode ali vode z dodatkom kemičnih primesi za pridobivanje ogljikovodikov) za uporabo tehnologije, za katero primeri iz tujine že dokazujejo, da lahko povzroči čezmerno obremenitev okolja, ki lahko vodi v nevarnost za življenje ljudi, kar je obrazloženo v prvem poglavju predloga zakona. Ker so postopki za pridobitev dovoljenj za izvajanje frackinga na enem in edinem možnem kraju v Sloveniji, kjer se to lahko izvaja, že v teku, prepoved brez retroaktivne veljave ne bi dosegla namena in ciljev predloga zakona.

K 3. členu:

V členu je določen običajni *vacatio legis* petnajstih dni.

IV. BESEDILO ČLENA, KI SE SPREMINJA

6. člen

(pogoji za pridobitev dovoljenja za raziskovanje in rudarske pravice za izkoriščanje)

(1) Dovoljenje za raziskovanje in rudarsko pravico za izkoriščanje lahko na način in pod pogoji, ki jih določa ta zakon, pridobi pravna ali fizična oseba:

- ki ima sedež v državah članicah Evropske unije, Evropskega gospodarskega prostora in Švicarske konfederacije ter v državah članicah Organizacije za gospodarsko sodelovanje in razvoj (v nadaljnjem besedilu: države pogodbenice) oziroma je državljan države pogodbenice, in
- ki ni iz države pogodbenice, ampak iz tretje države, vendar samo, če je izpolnjen pogoj materialne vzajemnosti. Šteje se, da je ta pogoj izpolnjen, če ima interesent, ki je iz tretje države, sedež oziroma bivališče v Republiki Sloveniji in v svoji državi lahko opravlja dejavnost pod enakimi ali podobnimi pogoji, pod katerimi lahko opravlja dejavnost v Republiki Sloveniji. V primeru sedeža pravne osebe oziroma bivališča fizične osebe v več tretjih državah se pri ugotavljanju vzajemnosti upošteva pravni red tiste države, ki je najstrožji.

(2) Ne glede na določbe prejšnjega odstavka po tem zakonu ni mogoče pridobiti dovoljenja za raziskovanje in rudarske pravice za izkoriščanje z namenom vbrizgavanja in shranjevanja ogljikovega dioksida.

(3) Ne glede na izpolnjevanje pogojev iz prvega odstavka tega člena dovoljenja za raziskovanje in rudarske pravice za izkoriščanje ne more pridobiti pravna ali fizična oseba:

1. ki nima poravnanih dospelih obveznosti iz davkov, prispevkov za socialno varnost in drugih obveznih dajatev,
2. ki nima poravnanih dospelih obveznosti iz dajatev, ki jih določa ta zakon in so v zvezi s prejšnjim izvajanjem rudarskih del,
3. zoper katero je bil začet predhodni ali glavni postopek zaradi insolventnosti ali prisilnega prenehanja, ali
4. ki je pravnomočno obsojena za kaznivo dejanje v zvezi z raziskovanjem in izkoriščanjem mineralnih surovin ali za kazniva dejanja zoper okolje, prostor in naravne dobrine, ali če je za takšna kazniva dejanja pravnomočno obsojen njen zakoniti zastopnik.

(4) Dokazila o izpolnjevanju pogojev iz prejšnjega odstavka ministrstvo, pristojno za rudarstvo, pridobi po uradni dolžnosti.

V. PRILOGE**PODPISI POSLANK IN POSLANCEV**

Nataša Sukič
Boštjan Koražija
Željko Cigler
Primož Siter
Dr. Matej T. Vatovec
Luka Mesec
Violeta Tomić
Miha Kordiš